

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Izv. telegrami „Slov. Narodu.“

Iz Celja, 4. septembra.

Sijajna zmaga. Voljena sta narodna kandidata dr. Vošnjak s 173 in dr. Dominikuš s 157 glasovi. Nemškutarska kandidata sta dobila: Vretschko 70, Possek 50 glasov. Narod navdušen. Zivela Slovenija!

Iz Ljutomera, 4. septembra.

Dr. Sernec je ednoglasno izvoljen za narodnega poslanca.

Iz Ptuja, 4. septembra.

Zmagali smo z 81 proti 38. Izvoljen je Herman.

Iz Slovenjega Gradca, 4. septembra.

Zaposlanca je voljen narodni kandidat Adamović z večino 5 glasov.

Iz Brežic, 4. septembra.

Od vseh 96 volilcev je dobil nemškutarski kandidat Janežič 56 glasov, narodni. Lenček, 39, Stadler 1 glas. Protivna agitacija strašna.

Iz Celja, 4. septembra.

Narodna stranka se zaradi krivične sestave zapisnika volilcev ne bode udeležila volitve za mesto in trge v Celji. Vsaka kandidatura torej odpade.

V Mariboru smo propali. Vsled strašne protivne agitacije, vsled terorizma in vsled skrivne in javne podpore vladnih organov sta zopet zmagala Brandstetter in Seidl s 104 glasovi. Narodna kandidata sta dobila: dr. Radej 90 in profesor Šuman 89 glasov. Več prihodnjič.

Narodnim volilcem.

Zahvaljujemo se Vam lepo za Vaše izvrstno obnašanje pri volitvi dne 4. t. m. 90 mož Vas je stalo kot skala za pravice našega zapuščenega slovenskega naroda in za spravo avstrijskih narodov. Če še takrat zmagali nismo, hočemo narodno delo s pomnoženimi silami še čvrsteje nadaljevati, da se nam vsaj prihodnjič posreči, nekajčih še 8 volilcev slovenskih pridobiti,

Živili volileci slovenski, Slava Vam!

V Mariboru, dne 4. septembra 1871.

Dr. Radej. J. Šuman.

Magjari in južni Slovani.

I.

Magjarska „Reforma“ ima uvodni članek v, katerem se govori o odnosu Magjarov proti južnim Slovanom. Ker je ta list priznalo glasilo magjarskih državnikov, vredno je, da članek posnamemo, posebnost pa to storimo tudi zato, ker kaže da Magjare že vendar vsaj nekoliko mineva strašna ošabnost, s katero so dozdaj odlikovali se.

Pisec članka pričinja s tem, da bi trebalo med Magjarsko in južnimi Slovani tesnejšega prijateljstva in našteva, kateri interesi jih vežejo in kateri jih ne delé. Poleg vsega tega pa vidi da ne samo nij prijateljstva med njimi, nego da vlada medsebojno sovraštvo in nezaupanje ter vpraša — kaj je temu uzrok. Težko je, veli, uzrokov najti. Preteklost naša, pravi, ni bila sovraštvo nego prijateljstvo, našteva zgodovinske prijateljske čine pa spet vpraša, zakaj je zdaj minilo prijateljstvo. Od-

govarja da od ted. ker si hrvaški in srbski rodoljubi domišljajo (?) da jih hočejo Magjari pomagjariti, domišljajo da sovražimo njih plemena „dasiravno (pravi pisec) smo izmed vseh naših sosedov najbolj njim prijatelji kot prijateljem svobode;“ oni, jugoslovanski rodoljubi, misle, da jim njih državno neodvisnost zavidamo, gde nasproti mi želimo, da se njih svoboda pōtem reda učvrsti. Podpihuje jih, pravi „Reforma“, tudi Rusi, da bi iz sovraštva do Magjarov leteli kakor pečeni golobi v čelusti ruske; podpihavaajo jih beški reakcionarci (!), kateri hočejo da bi bil Dunaj, svetom središče in cilj delovanja; podpihuje jih pravoslavni svečeniki, ker njih fanatizem mrzi nepravoslavno Magjarsko, in ker se nagibajo k pravoslavnemu ruskemu carju, puntajo jih naposled tudi oni „domorodci“ ki ne o vseslovanskem nego o južnoslovanskem edinstvu sanjajo, od Donave do Drave in Balkana, in kateri vidijo v kroni sv. Štefana prepreko tem težnjam.

„Reforma“ hoče samo onim odgovarjati, kateri Magjare sovražijo, ker vidijo v njih, vidijo neprijatelje južnoslovanskega edinstva.

To ni prav, veli „R.“ „Mi (Magjari) nismo južnoslovanskemu edinstvu niti prijatelji niti neprijatelji; mi smo privrženiki južnoslovanske svobode, a v južnoslovansko edinstvo ne verujemo. Niti se ga bojimo, niti kaj upamo od njega, ker mislimo da je nemogoče. Ali ga imajo za mogoče južni Slovani, ki so hladnega uma? Slovanski program je bolj mogoč, ker se oslanja na enem realnem predslavu: da Rus premaga naenkrat ali eno za drugim Avstrijanca, Magjara, Turka, Italijana in morda še Nemca, kakor tudi tisto slovansko pleme in stranko, ki so protivni, ter da tako z zmagonosnim mečem osnuje morda v teku enega pokolenja jedinstvo slovansko. No tega nečejo svobodoljubni in na svoje plemé ponosni rodoljubi jugoslovanski. Oni sanjajo o posebnem južnoslovanskem „carstvu“ v katerem bode južna Štirsk, južna Koroška, Kranjska, Gorica, Istria, Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Bosna, Hercegovina, Črna gora, Srbija, Stara-Srbija in Bulgarska. Taka država, ktera bi od črnega do iznad jadranskega morja na 140 milj dolžine, na najširšem kraji imela samo 40 milj širine, bila bi podolgasta proga, ktera se ne bi mogla braniti. Ta država ne bi bila enoplemena, ker se Slovenec jako (?) razlikuje od Srba; ne bi imela prirodne meje, razen tam pa tam na pr. proti Magjarski, ne bila bi v njej ena vera, ni jezik, ni ednaki običaji, ni enaka omika. Vsak okraj bi bil izložen vplivu drugega mesta in sosedu. Slovenci bi z Nemci natezali (?), Istrani z Italijani. Osek bi, in morda celo Belgrad s Pešto, bulgarska mesta s Carigradom in nektera druga južna mesta z grškim Solunom trgovali. Taka država bi ne imela praktične mogočnosti ni obstanka. Notranji razpor bi jo razdril in ako to ne, ne bi vendar mogla izpolniti civilizatorni poziv.

„Južnoslovansko vprašanje je z eno besedo vprašanje moči, ktero se ne da rešiti brez vojne, a v drugo je šimera, obsena. No ko bi se ta misao ostvarila, Magjari ne bi bili proti njej. Tudi potlej bi smatrali v južnoslovanskem edinstvu poroštvo proti vseslovanskemu edinstvu, ktero bi edino nevarno bilo za magjarsko pleme.

Potem naredi Reforma poklon na vse plati, na Hrvatsko, v Srbijo, Črnogoro itd., in ima za vsacega dobro besedo. S to „novo politiko“ pravi da bode južnoslovanstvo „iztrgano ruskemu vplivu,“ in bode stvoreni magjarski zavezniki.

Rusi o avstrijskih razmerah.

Drugi *) dopis, „Birževim Vjedomostim“ iz Dunaja, 17. avgusta se glasi:

Prva oficijalna stopinja ministerstva Hohenwartovega k poravnanju z narodi je storjena. Pol leta že pričakujejo avstrijski narodi dejanskega izpolnenja programa sedanjega ministerstva; in evo, nazadnje so ga dočakali. V tečenju šestih mesecev smo videli samo borbo Hohenwarta in njegovih tovarišev s tako imenovano konstitucionalno stranko Giskra-Hrbsta in z reichsratom, glavnim spodbijalcem vsacega poravnanja. Zdaj je „Wiener Zeitung“ priobčila tri cesarske ukaze, ktere treba razmatrivati kot nasledek doselje privatnih (častnih) razgovorov Hohenwarta z Čehi. Iz teh ukazov je vidno, da se Čehi niso pagajali v ozki meji lokalnega (mestnago) poravnanja, kakor so naredili Poljaki; Čehi so se zkazali pravičnimi tudi nasproti drugim Slavjanom v Avstriji. Za vspokojenje vseh Slavjanov, prvi carski ukaz razpušča reichsrath, s drugim ukazom se razpuščajo provincijalni (oblastnijski) zbori razun českega in predpisujejo se nove volitve; a s tretjim ukazom cesar pozivlje vse provincijalne zборе na 14. september. Iz te energične stopinje grofa Hohenwarta se da soditi njegovi odkritosrnosti k narodom. Vsa moč konstitucionalnega delovanja bo zdaj prenesena iz bivšega reichsrata v provincijalne zборе. Hohenwarth je izpolnil prvo ohetanje, dano svojemu gospodarju, da se bo poravnal z vodjami državne opozicije, cesar je pokazal svoje zaupanje k ministerstvu s tem, da je v pričakovanji daljših dejanj brezpogojno potrdil tri ukaze, predložene mu po Hohenwartu. S drugimi besedami — obrazovanja teh treh ukazov je enako (ravnoznačiteljno) slovesnemu najavljenju polnega bankrotstva nemške stranke v Avstriji; ono neoprevrgljivo dokazuje, da niti Audrašijeva, niti Beustova, niti prusofilska stranka pri cesarji ni nič zamogla zoper Hohenwarta. Zagotovljajo, da je car Franc-Jozef, ko mu je Hohenwart o prvem rezultatu svojih razgovorov z Riegerom poročal, z velikim veseljem sprejel to sporočilo, in da je polno nado izrekel, da bodo vsa zadnja primirjenja z narodi srečno zvršila se, kakor je on hotel še leta 1867. Nič manje važno je i to, da se je Hohenwartu posrečilo podpisati vseh treh ukazov dobiti pred shodom avstrijskega cara z nemškim v Ištu, od kojega shoda si Nemci zase ugodnih nasledkov pričakujejo. Naročito so Nemci mislili, da bodo upliv imeli na način poravnanja s Čehi, vedoč da za njim pride poravnanje z drugimi Slavjani. Ustavoverna stranka je hotela od začetka začeti borbo na smrt in življenje; zbog tega sprva ni hotela potrditi budžeta Hohenwartu, delala mu je zapreke glede vojniških novincev, podala adresu carju, a nazadnje se je zbala in dovolila ravno istemu Hohenwartu vse, kar je želel. Ministerstvo ne izvirajoč niti iz parlamenta, niti iz narodnih strank, ni bilo zavezano ničem niti v reichsratu, niti narodnim strankam, in

*) Glej broj 100.

tako je moglo smelo postopati zoper reihsrat, na kojega so vsi narodi gledali, ko na glavno zlo. Hohenwarth, videč, da so Čehi s svojo stanovitno opozicijo pokopali v treh letih tri ministerstva, moral je naglo podstopiti se rešenja ali v korist česke opozicije, ali v korist ustavovernežev. On je stopil na stran česke opozicije, za katero stoje celi narodi, ne pa na stran ustavovernežev, ki niso družega, ko frakcija doktrinarjev, katero še niti Nemci vsi ne podpirajo. Hohenwarth je obvrigel nepogrešnost (unfehlbarkeit) decemberske ustave. — on je odkril nemški parlamentarizem v vsi svoji goloti kakor tudi laž cizlajtanske ravnopravnosti. On je razdjal nemško falango ustavovernežev in z zaničevanjem je prezrl lažnjive preroke, ki so strahili s tem, da se Rusija ali pa Prusija mešajo v notranje zadeve Avstrije, ako se zadosti českim zahtevam. Sedanje ministerstvo je izpoznalo puhlost vseh teh kvant in se je obnašalo k njim, kakor k dunajskemu novinarstvu, za katerim v resnici ni nobene politične stranke, nego samo prodajivost in „geschäft.“ Ustavoverneži so po teh udarcih začeli zbirati svoje poslednje moči. Hohenwart ve ceniti svoje protivnike, te reihsratske invalide, ki so se drznili javno oznanovati izdajo države, rekši da je treba zediniti s Prusijo Cislejtanijo, ako jim bo nemogoče brez tega v nji gospodariti po svoji volji. Kar se tiče razgovorov Hohenwarta s Čehi, se jako mnogo piše o njih, toda pravega je kaj malo znanega. Celo česki časniki in organ Palackega in Riegera „Pokrok“ čisto malo v tej zadevi priobčuje. Morem Vam samo to povedati, da se sme pričakovati, da bode izpolnen ves program, izražen od Čehov v znani deklaraciji 1868 leta. Čehi so umeli osnovati odnošenja k carstvu na podlagi državnega prava česke krone ne samo zase; oni so umeli načela svojega poravnjanja razširiti tudi na ostale Slavjane in Neslavjane v Avstriji, tako da se ima vsa monarhija osnovati popolnem na federalistični podlagi. Pristuden reihsrat gine in gosposka hiša bo brž ko ne za hiranjem moči umrla. Namesti reichsrata bodo samo delegacije vseh dežel, v enakem številu iz Cislejtanije, samo da bodo izbrane iz deželnih zborov. Čeravno Hohenwart morda misli, da bode mogoče krog opravil take delegacije razširiti, bo brez dvombe vse pri tem ostalo, kakor je bilo v zadnjih avstro-ogerskih delegacijah, ktere se zanimajo samo z glasovanjem budžeta in raznih mednarodnih pogodb. Niti Madžari, niti Čehi ne žele, da se delegacije v neki parlament premené, iz ktere ga bi mogoče bilo s časom tako parlamentarno telo osnovati, kakoršnega do 1848. leta ni poznalo niti česko, niti ogersko državno pravo. O hodu raz-

govorov se mnogo podrobnosti raznaša, toda morem Vas zagotoviti, kakor že poprej, da dunajski časniki ničesa ne morejo vzeti iz verjetnega vira, zato ker jim niti Hohenwart niti Čehi ničesa ne povedo Hohenwart je privolil na tako federativno vstrojenje Avstrije, pri katerem vsak narod, Čeh in Nemec in Slovenec imajo svoje polno avtonomijo, svoje posebno politično položeno in svoje posebno zakonodajavstvo za interese vsake narodnosti. Posebno pri sedanjem položaji Evrope je treba da je vsako kraljestvo in vsaka dežela v habsburškem carstvu zadovoljna, da bi ga s tem večem veseljem braniti zoper čestiljubnega in pozrešnega sosedu. Pri takem položaji je treba bilo obrniti svoje zanimanje na vse dežele carstva sploh, in ne samo na česko krono. Rieger je bil v tem popolnem ene in iste misli s Hohenwartom in Schöffle-om, kateri je tudi bil pri tajnih razgovorih.

Še eno se mora omeniti. V Avstriji je mnogo manjših dežel, ktere niso v stanu se same opravljati; pri razgovorih se je tudi na take dežele obzir jemal, in dano jim bo na voljo v svojih zborih odločiti se, s katero večih in bogatejših zemelj hočejo biti zedinjene. Podrobnosti ob tem drugi pot. Moram omeniti še nekega tržaškega dopisa, kojega je prinesla „Allgemeine Zeitung“ pred tremi meseci. V temu dopisu dopisnik nasvetuje novo osnovanje evropskega mednarodnega prava v zvezi Angležke, Avstrije in Nemške. Takrat ruski časniki na ta stavek niso porajali. Zdaj Vas morem zagotoviti, da ima tadašnji „pium desederium“ dandenes mnogo privrženecv, in govori se, da v Londonu in Išču — to služi predmetom za nektare razjasnjenja. Beust, Bismark in princ sachsen-veimarski o tem več vedo, nego drugi diplomati mislijo. V Londonu si pruska diplomacija prizadeva, zagotoviti si na vsaki slučaj angličansko zvezo. Imenovani princ je v tem obziru pri angličanskem dvoru mnogo opravil, in še več bi bil, ako bi princ velski ne bil protivnik take politike in privrženec Francoske. Bismark dobro pozna vpliv angličanskega princa naslednika, kateri jako paralizuje postopauje saksonskega princa. Tim srečnejše pa je Bismark pri Beustu, kateri se je zdaj popolnem skazal pruskega tovarnika. Znano je, da se je v franko-pruski vojni Gramont popolnem zanašal na Beusta in pomoč Avstrije. Trdijo da je Beust s tadašnjem ministrom Napoleona III. že konvencijo podpisal. Te konvencije Beust ni izpolnil in prav lahko se je iznebil dolžnosti, ki jih je naspram Francoski nase vzel. Toda zdaj, če on enaki dogovor napravi z Bismarkom, se ne bo tako Bismarka rešil, kakor se je Francoske. Vsi

privrženeci avstrijskega cesarja se čudijo, kako da Beust še vedno opravlja zunanje zadeve carstva, zato ker njegova lehkomislenost je znana vsem in za njega bi čisto nič ne značilo dovesti Avstrijo v ravno tisto položeno naspram Nemški, kakor je pripravil Saksonsko. Zdaj se pripoveduje, da bode Beust povzvišen v knježevski stan in potem poslan v Berlin za posla avstrijskega. Da vidite, kam so pri nas stvari prispele. Vam podam tukaj konec stavka organa grofa Hohenwarta, priobčenega v „Oesterr.-Journal“ o shodu išelškem: „Kaj hoče Prusija od nas? kaj more ona od nas še žele? Stvar je jasna: ogoljufala nas je dvakrat, leta 1864 in 1867. Francosko je preslepila leta 1867 in 1871.; zdaj je vrsta za Rusijo. Zbog tega se Prusija obrača k prvi svoji ljubezni in tako mora Avstrija zopet biti ogoljufana, ona mora napraviti svojo uslugo proti Rusiji, da potem dobi plačilo pruske hvaleznosti. Jeli Prusija že tako daleč prišla, da mora celo pruska „National Zeitung“ med v svojo lažnjive usta nabirati, da omami Avstrijo in proti Rusiji zdrži, da potem v Petersburgu reče: „Glejte, mi hodimo vkup z Avstrijo, če bi to treba bilo!“ ali pa reči na Dunaji: „Ako ne hočete, gremo vkup z Rusijo.“ Mi ne vemo na tanko vsega, a mi vemo, da se napadniška Prusija v svojih napadah ne ustavi in da Evropi pred miru dala ne bo, dokler ne bo vsa Evropa zedinjena proti Prusiji.“ Take opazke oficijoznega časnika so vsakako pomenljive.

Dopisi.

Iz Celovca. 1. sept. [Izv. dop.] Plačali smo, upam, koroški Slovenci tukaj zopet in menda zadnjikrat svojo učnino; zanaprej se ne bomo tako dali speljati na led, (primeri v današnjem listu objavljeno pritožbo). Storili smo rodoljubi pri tej volitvi — vsi od kraja — kar smo le mogli; zmagati nismo mogli pri naših razmerah. Tako nesramno pa vendar ne moremo in nečemo ravnati, kakor so ravnali nasprotniki naši. V dokaz tega boste še gotovo lahko marsiktero čudno slišali iz naše uboge Koroške. (Jo bomo radi priobčili Ur.) Zmagal je od naše narodne stranke edini gosp. **Andrej Einspieler**, prof. in urednik „Kärntnerblatt-a“ Živi naš zopetni poslanec! Dobimo saj eden glas v sredi — se vé da mutastogluhih nemških poslancev.

Dr. Valent. Pavlič je propadel za 3—4 glasove.

Dr. Val. Nemec, prof. bogoslovja, ujel je komaj nekaj nad 20 glasov; zmagala pa sta na-

Listek.

Francozi pred Reko 6. julija 1859 in zanimiv izrek ranjcega nemškega „bunda.“

Spisal M. Mihaeljev.

(Konec.)

Bilo je novo leto 1859, na kateri dan so imeli vsi inozemski poslanci v Parizu, kot drugod navado, tedaj mogočnemu Napoleonu III. k novemu letu čestitke svojih vladarjev tudi ustmeno izraževati. Med temi čestitajočimi poslanci je tudi tedanji avstrijski poslanec baron Hübner v imenu našega cesarja Napoleonu III. čestital. Proti vsem poslancem se je Napoleon prav prijazno obnašaje se, zahvaljeval, le avstrijskega je manj prijazno sprejel, ter je skoro čmrno te-le besede izustil: „Žal mi je, da so naši odnošaji proti avstrijskemu kabinetu zelo slabi, pa zagotovim vas, da teh svojih misli ne bom več premenil.“ Te vojno napovedajoče besede so avstrijsko vlado do živega dirnole, še bolj pa sedaj očitne ogromne francoske in laške bojne priprave na kopnem in morji, ter zdaj jame tudi Avstrija svojo vojsko na lombardo-beneškem pomnoževati. Laško vprašanje, t. j. „zedinjena Italija, te besede so odmevale od morskih

planin čez mesinsko morsko ožino, tje do konca trivoglatega rodovitnega siciljanskega otoka.

Evropske velevalsti bi bile rade na mirni način v londonski konferenciji ono vprašanje rešile, pa Avstrija opiraje se na svoje na dunajskem shodu pridobljene pravice do lombardo-beneškega kraljestva je svojo nazočnost v onemu shodu naravnost odrekla, sluteča, da se laško pitanje ne bode za njo ugodno rešilo, ter je hotela rajše vojno srečo poskusiti, kot se svetu drugih vlasti udati, da naj laške pokrajine sardinskemu kralju proti necemu odškodovanju izroči. Govorilo se je tudi, da, če neče svojih laških pokrajin proti denarnemu odškodovanju odstopiti, se jej bodo neke dežele „bolnega moža“, namreč turško-hrvatska, Bosna in Hercegovina za odškodovanje dale. Poslednjič je moral samo gordični voz razvozljati ali boljše reči razseči. Zgodbe in tok iste vojne so vsem znane. Avstrijska vojska pod višjim poveljstvom nesposobnega Gyulaya je bila v vseh manjših in večih bitkah nesrečna, povsod se je zedinjenim francosko-laškim krdelom umikati morala, tako pri Montebelu 20. maja, Palestini 30. maja, pri Magenti 4. in 5. junija, Melegnani 7. junija in zadnji odločilni bitvi pri Solferini 24. jun., kjer je sam cesar višji poveljnik bil. Že se je napravljaj Napoleon na štiri trdnjave (Verona,

Mantova, Peškiera, Legnago) udariti, Benetke od morske strani oblegati, kjer se je malo avstrijsko brodovje pred zedinjenim francosko-sardinskim skriti moralo. Francosko brodovje je čakalo v pristanu malega Lošina (Lussin piccolo) le še povelja nad Benedke mahitati.

Neki dan, t. j. 6. julija popoldne se prikazete nenadoma dve francoski fregati v kvarnerskem zalivu, ravno ko smo se nekteri dijaki zunaj reškega pristanišča kopali. Neki častniki posadke laškega polka bar. Airoidi-a so se tudi zraven nas kopali. Zagledavši ladje brž zbeže iz morja sluteči, da so to najbrže sovražne ladje. Ker ni bilo še mogoče razločiti, čegave so one ladje, in ker so bile še daleč, jadraje ob obali otoka Čresa (Cherso) in Krka (Veglia) kakih 6—7 morskih mil, t. j. 2—3 ure od reškega obrežja, potegne neki častnik omenjenega polka svoj dalekovid iz žepa. Kmalu opazi na obéh vijugajoči se francoski modro-belo-rudeči prapor, ter zdajci se obrnete naravnost proti Reki jadraje. Ker so bile parostrojne fregate so priplavale v 3/4 ure v reško zatočje (Rhede). Tudi mi dijaki se zdajci oblečemo ter tečemo za častniki v mesto, kterege prebivalci so bili zarad prihoda francoskih fregat vsi oplašeni, misleči, da bodo mesto bombardovali in se hoteli iskrcati. Na Reki je bil tačas v posadki le eden

sprotnika naša Hok in Stokert z 80—90 glasov. V drugih volilnih okrajih je pa bolje, da molčim.

Čudijo se gotovo nekteri, zakaj da pri nas na Koroškem nismo javno stavili in po novinah razglasili naše kandidate.

Storili smo to le zaradi tega, da bi kar prebitro ne napadlo nas nasprotniki; naznanili smo jih volilnim možem kar mogoče hitro pod roko — povabili pa javno vse od kraja, da naj se na volitveni dan zberejo k Šrederju, kjer se lahko še do gotovega pogodimo in zedinimo!

Prišli so v Celovec Slovenci še od vseh krajev, Nemcev ni bilo — akoravno so nam obljubili poprej — gotovo zato, ker jim sprave z nami ni treba. Mislijo res tako in pišejo po novinah, da na Koroškem ni treba govoriti o spravi s Slovenci, ker smo že spravljene z njimi — to je navajeni stoletnega jarma! in sužnosti. Da bi saj enkrat odprle našim Slovincem oči!

Iz Ljubljane, 1. septembra. [Izv. dop.] Denes je prišel stajersko-slovenski polk „Hartung“ (novaški okraj Maribor) iz Celovca v Ljubljano k vojaškim vajam. Množica ljudstva je zaradi tega šla iz Ljubljane v Šiško in pričakala vojake, ki so sinovi bratovske nam slovenske Štajerske. Precej pri uhodu je igrala godba regimenta Hartung našo narodno himno „naprej zastave Slave“, kar je med občinstvom vesel vtis napravilo.

Iz Celja, 3. septembra. [Izv. dop.] (Naši uradniki in volitve.) Ker bodo v četrtek 7. t. m. za mesta volitve, domislim se nekega dopisu v „Slovenskem Narodu“ od 10. januarja tega leta, kateri pripoveduje, da je direktor pomočnih uradov Anton Schuh iz Pomeisla na Českem domu, pri zadnjih volitvah volilce teroriziral, poslal je namreč svojega uradnega sluga Heritsch-a k hišnim posestnicam in vdovam gg. Nollu, Mörtlu i. t. d., kateri jih je vprašal, je li res, da so one pri zadnji volitvi svoja pooblastila za narodne kandidate podpisale. Uboge vdove so se jako prestrašile, ko so čule tako vprašanje iz ust biriča pri kriminalni sodnji, mislile so v prvem hipu, ka so veleizdajo zagrešile.

Ta dopis so je bil hitro po mestu raznanil in brez dvombe vedo o njem tudi predstojniki gosp. Schuh-a o njem. Ali nikomur ni v glavo padlo, temu gospodu prepovedati, da ne bi uradnih služabnikov upotrebljeval za agitacije. Tako mora ljudstvo uradnike plačevati zato, da proti njegovim interesom delajo. V uradni pisarnici g. Schuha je vsakdanji shod njegovih političnih prijateljev in zunim enako mislečih, tam se politična vprašanja pretresujejo, plani za agitacijo

snujejo, tam leže časopisi, karte, knjige in drugi enaki pomočki.

Kako je to? Ako predpostavljenim to počenjanje ni znano, potem niso na svojem mestu, ker to, kar že vrabci na strehi čivkajo, morali bi vendar tudi oni vedeti. Ako pa vedo za to rovanja c. kr. uradnika, pa jih ne odpravijo ni prepovedo, potem so sokrivi. Tako delajo ustavoverci in to so v Celji brez izjeme gospodje, ki prejema plačilo iz cesarskih blagajnic, svoj vpliv pa za Prusijo porabljaajo.

Bomo videli kako se bodo naši uradniki, sosebno imenovani, držali pri volitvah, ali bodo glasovali za odločnega prusofila Nekermana?

Iz Slov. Bistrice, 2. sept. [Izv. dop.] Prvotne volitve kmečkih občin so se pri nas končale, ali žalibog z jako nepovoljnim izidom za narodno stranko; z malimi izjemki izvoljeni so nemškutarji; saj pa tudi ni čuda, če se pomisli z ene strani, kako je prosto ljudstvo pri nas še malo politično izobraženo, in z druge strani, kaka sredstva so se upotrebljavala predin prigrdom volitev od naših nemškutarskih mestjanov — Izven — ob takih prilikah pri tej stranki navadnih umazanij sredstev, delovala se je letos na ljudstvo z izredno grdimi in ob enem budalastimi lažmi in to z neko brezsrčnostjo, ktera je samo lastna takim ljudem, ki so polno strastnega sovraštva proti nasprotni stranki; pripovedovalo se mu je, da hočemo davke povišati, vojake pomnožiti, tlako ponoviti, desetino vpeljati, in več enakega brezsmisla. — Da postavite krono svoji agitaciji, aranžirala je ta svojat tudi dva škandala, kojih je enega sama neposredno v neki krčmi izvela s tem, da je brezuzročno nekega župnika iz okolice surovo napadla, kateri je pa, da zapreči veči škandal, ki se je takrat nameraval, — kot pameten človek, — raje odišel; — a drugega napravila je posredno prigrdom volitve v Šmartnem na Pohorji, kjer je nahujskala ljudstvo proti tamošnjemu duhovniku tako, da je skoraj prišlo do tepeža.

Matadorji, ki so se pri letošnji agitaciji posebno odlikovali, so: trbušni pek Hebenstreit, po domače „Brencelj“ imenovan, bivši žandar, zdaj mesar Schorschagg, izsluženi koprol, zdaj pisar Speiss, usnjar Nasko, pisar Raswoschegg sen. in neko tepče iz okolice po imenu Fravkesch; — ob enem je to tudi inteligencija. sl. bistriška; zatoraj se ni čuditi prostemu ljudstvu, ka je na tako nizki stopnji, ker ima take politične voditelje.

Visoko c. kr. ministerstvo notranjih zadev!

Po blagi volji visoke c. k. vlade, da bi se vsaj enkrat spravili in pomirili avstrijski narodi,

udeležili smo se tudi koroški Slovenci sedanje volitve v deželni zbor.

Razen drugih bili smo tudi pokorno podpisani izvoljeni kot zaupni (volilni) možje ter zato denes prišli v Celovec k volitvi dveh deželnih poslancev za naš volilni okraj. Obseže pa ta 3 sodnijske okraje: a) čisto slovenski Borovlje, b) trdo nemški Terg in c) po jeziku namešano celovško okolico.

Ker tedaj v tem volilnem okraji Slovenci in Nemci skupno volimo dva poslanca, stavili so že pri dosedanjih volitvah Slovenci Nemcem ta-le predlog:

„Pogodimo se pred volitvijo tako med seboj, da glasujete Nemci z nami Slovenci za našega kandidata, mi pa z Vami hočemo glasovati za Vašega. Tako dobimo Slovenci in Nemci vsaj enega poslanca po svoji volji v deželni zbor.“

Da je ta predlog še tako pohleven in našim narodnim razmeram pristojen. Nemci niso privolili v to; trdili so v eno mēr le svoje ter rekli: „Mi volimo kandidate, kakor smo jih postavili; Vi storite, kakor se Vam poljubi. Doseči torej nikakor nismo kaj mogli; ostali smo v manjšini.“

Po britkih skušnjah bi se bili slovenski rodoljubi najrajši celo zdržali vsake volitve; udeležili smo se je pokorno podpisani le srčnim zaupanjem, da nas vsaj bodo s svojim glasovanjem podpirali oni nemški volilci, ki se štejejo h konservativni stranki. Apelirali smo na njo ter jo zato povabili k volilnemu posvetovanju in vzajemnemu dogovarjanju pred denašno volitvijo. Vabilo naše ni bilo uslišano; beseda naša ne sprejeta. Žive duše ni bilo zmed njih k posvetovanju.

Ostali smo tako spet v manjšini pri volitvi; dobili smo za poslanca zoper našo voljo spet ona 2 Nemca — nasprotnika naša — ki sta zastopala (?) nas do zdaj. Primorani smo zato pokorno podpisani volilni možje javno se pritožiti zavolj take napake ter ponižno s tim prositi:

„Visoka c. kr. vlada naj blagovoli deželnim zborom nov volilni red predložiti v tem smislu, da bomo Slovenci zanaprej posebe volili za se!“

To našo misel pravično tirjatev poudarjala je letos že polit. društvo „Terdnjava“ v svoji „spomenici“; to gotovo bodo potrdili in povdarjali vsi Slovenci.

V Celovecu 1. sept. 1871.

Janez Vidovie, volilni mož iz Kotmarevasi.

Juri Nemec, „ „ „ „

Janez Einspieler, volilni mož iz Šmarjete.

Janez Ibovnik, „ „ „ „

Janez Drobnik, „ „ „ Radiš.

Simon Šušnik, „ „ „ „

in še ta čisto laški lombardski polk bar. Airoldi imenovan (vojniški okraj, Monza pri Milanu, menda in ena satnija rečkih prostovoljcev, pa brez topništva in drugih brambenih sredstev. Višji poveljnik FML. H. ukaže vsled više instrukcije lombardskemu polku in s prostovoljcem iz mesta proti Lipi odlaziti, kajti Lahom ni bilo, ako bi tudi topove imeli, zaupati. Dokler niso cesarskih blagajnic pri „županijskem sudu“ preč spravili, je stala ena satnija ob bregu na straži, od katerih ste bile fregati le kacihi 60—80 sežnjev oddaljene. Zdajci vstrli večja francoska fregata brez krogle 9, v znamenje, da naj pridejo dotične oblasti na njo na dogovor. V gala-uniformah se podajo tudi konšuli z reškim županom in belimi zastavicami na francosko fregato in njenemu „viceadmiralu.“ Kaj so se prav za prav pomenkovali se ni moglo natančno zvedeti, le toliko je nek Francoski admiral rekel, da se bodo, če vojna ne nehá, zopet pa z večjo močjo vrnili. Med tim sem jaz ves radoveden ob bregu gori in doli hodil ter poslušal pogovore tih laških na straži stoječih „junakov“, ki so se prihoda Francozev zlo veselili, kakor sem iz njih tihih pogovorov posnel. Eden je prašal svojega bližnjega tovarša, kaj bi bilo storiti, ako se utegnejo Francozi kmalu na suho iskrcati. Pa ta mu, smeje se, odgovori: „Norec! (makako!) Kaj meniš,

da sem tako neumen, da bodem tukaj svojo kožo nemškim koristim za ljubo pustil, pobrali bomo svoje peté, saj znamo.“ Potem ko so ces. blagajne odpeljali je marširal cel polk z omenjeno prostovoljno satnijo do 4 ure oddaljene postaje Lipe; ravno tako so odšle tudi vse ces. oblasti. Brž, ko je prvi strah minol, je prišel drugi, ker se ni vedelo, kaj menijo Francozi s svojimi proti mestu nastavljenimi topovi. (Veča fregata je imela menda čez 40, manjša pa 24 topov.)

Oni večer je imel namreč en graničarski bataljon napoten v Italijo na Reko priti in tu prenočiti. Višji poveljnik reške posadke jim pošlje „kurirja“ naproti z „pefeljkom“, da naj se vstavijo, kjerkoli jih naléti, kajti Francozi so pred Reko. Ali kurir srečavši jih eno uro nad Reko in „sporočivši jim to povelje, pridirja na Reko ter pové, da bataljon kljubu povelju v mesto maršira z nabitimi pušami in nasajenimi bodali. Ko so v „šturmšrittu“ čez most „Fiumere“ prišli, so brž popraševali, kje so Francozi, ali po sreči se ovi niso iskrcali, ker so prišli le na rekognosciranje. Ubogi graničarji so pa morali vsled višjega povelja še oni večer v dve uri odaljeni Kastav odlaziti. Kmalu potem, t. j. 11. julija se je pa v Villafranki začasno primirje sklenilo in vsled tega se niso Francozi več vrnili. V reškem pristanu je bilo tedaj tudi mnogo

avstrijskih trgovskih ladij ter v slučaju, ko bi se utegnili Francosi vrniti in te ladje odpeljati, se je obrnila nek trgovska družba v Frankobrod s prošnjo, da naj one ladje nemški „bund“ v varstvo vzame in dovoli, da jih spravijo v bližnji, dve uri odaljeni valovski pristan, ki spada že pod nemški „bund“, češ, da se Francozi „bunda“ boje, in ne bodo smeli njih ladij iz pristana nemškega „bunda“ odpeljati. Ali v svoji salonski modrosti je nek Frankobrod odgovoril: „Volosca gehört wohl noch zum deutschen Bunde, aber der deutsche Bund erstreckt sich nur bis zum Saum des Meeres.“ To je: Volosko spada pač še k nemški zvezi, pa nemška zveza se razprostira le do morske obale.“ Mi pa dijaki to slišavši smo se smijali ter se vzajemno povpraševali, čemu služi Avstriji nemška zveza, in čemu posebno nam Slovanom, ko svesta si svoje nezmožnosti nas ne more ali neče pred sovražniki braniti? In odtihmal se mi je nemški „bund“ in vse nemškutarstvo studiti začelo, kakor tudi vsim mojim sošolcem, katerim je učen g. prof. Trdina iskrico domoljbnja ukresal, da je ni mogoče nikoli več ugasniti, dokler mi bode srce v prsih bilo.

Ineko Tomaž,	volilni mož iz Žrelca.
J. J.	" " Podkrnosa.
Florijan Fric,	" " Medborovnic.
Jožef Wedenik,	" " " "
Miklavž Ogriz,	" " Bilčovsa.
Boštjan Gradičnik	" " " "
Anton Kropilnik,	" " Sv. Janža.
Janez Kališnik,	" " Psine vasi,
Valentin Božič,	" " Pokerč.
Tomaž Ogriz,	" " Sel.
Jakob Kelih,	" " " "
Gašper Olip,	" " Medgorja.
Andrej Drobivnik	" " " "
Simon Dobajnikov	" " Sveč.

Izv. Telegram "Slov. Narodu."

(Došel po zvršku lista.)

Iz Ptujja, 4. septembra. (Oddan ob 5. uri 55 m.)

Biriči aretirajo po povelji ptujskega župana Strafela-ta in bijejo z batinami slovenske dijakke. Žandarmi pa na slovenske može divjajo kakor živina.

Politični razgled.

Volitve so znane v kmečkih občinah na Koroškem, gornje in spodnje Avstrijskem. Koliko smo Slovenci dosegli na Koroškem, vidi se iz današnjega celovskega dopisa. Sicer so voljeni razen dveh nemških konservativcev nemško-liberalci. Na zgornjem Avstrijskem so zmagali razen enega povsod konservativci, na spodnjem liberalci. Kako so volitve na gornjem Štirske in na Moravskem, kjer so tudi denes (4.), izpale nemamo še poročila. Ako zmagajo Čehi in konservativni velikoposestniki na Moravskem, potem ima Hehenwart večino za sebe v državnem zboru, ako Čehi res hočejo vanj priti, da se začne nova akcija pomirjevanja.

Zopet se veliko govori in piše o shodu avstrijskega cesarja s Pruskim. V Gaštajnu menda Prusi niso dovolj dosegli, zato so znali doseči, da se oba vladarja in diplomati zopet snidejo in sicer denes ter jutri v Saleburgu. Bismark in Beust hočeta svoja posvetovanja o zvezi Avstrije s prusko Nemčijo nadaljevati. Da je Pruse strah, ka bi se Avstrija umirila in ukrepila, ter da zavoljo tega nastojavajo z Beustovo pomočjo staro nemško kliko podpirati, kaže to, da je tudi Andraš poklican in sicer naravnost od — pruskega Vilhelma. Pač čudno se bere, da zove tuj vladar ministre našega vladarja k sebi. Tudi Hohenwart je poklican v Saleburg, menda zato, da bode od starega Vilhelma na račun pozvan, kako more

tako predrzen biti in ne delati na to, da bode Avstrija enkrat vazalna država Prusije.

Magjarska opozicija se počenja bati pred Slovani, ki so pod ogersko krono. Zato skušajo Hrvate pridobiti in jim obetajo privoliti revizijo nagodbe. "N. fr. L." pa poleg tega še kaže, kako dogodjaji med Slovaki in Srbi na ravno v to gredo, kakor na Hrvatskem. Zato se mora po mnenji omejenega glasila leve strani ogerskega zbora nova pravična postava o ravnopravnosti vseh narodnosti izdelati. To bode zdaj težje nego je bilo, ker

severni Slovaki so zdaj narodno volili. Ako bodo tudi drugi slovanski življi volili tem enako bodo (po "N. fr. L.") narodnjaki v ogerskem zboru tako močni, da jih ne bode več mogoče s tistimi koncesijami zadovoljiti, ktere bi bili zdaj z veseljem sprejeli. — Torej je preko Litave vse tako kot pri nas.

Dunajska borsa 4. septembra.

Srebro	120	40
C. k. cekin	5	80

Prva javna via trgovinska šola

(4) na
Dunaji,
Leopoldstadt, Praterstrasse 32,
Karl Porges,
direktor.

Izšolani učenci uživajo to dobro, da zamorejo kot enoletni prostovoljci vstopiti v c. k. armado, brez da bi morali delati izpit za prostovoljce.

Zavod je razdeljen na dvoje: a) Šola, b) Specijalen tečaj. Šola obsega tri tečaje: I. Pripravno leto; II. Šolski poduk; III. Praktično delovanje. — Specijalni tečaj: I. Poseben oddelek; II. Železniški oddelek; III. Zavarovalni oddelek; IV. Ponavljajoči oddelek za izšolane učence (enoletne prostovoljce); V. Večerni poduk.

Šolski poduk prične začetkom oktobra.

V posebnem oddelku tega zavoda, v

Podučnem komptoir-u za trgovinske znanosti

se vedno prejemajo taki, ki zbog starosti, stanu in poslov ne morejo v šolo.

Dne 3. oktobra se prične

večerni tečaj

na tri mesece o navadnem in dvojnem knjigovodstvu, o trgovinskem računanju, dopisavanju in o menjicah; dir. Porges.

Dalje se prične pripravi tečaj za trgovinsko, železniško-opravniško in poslovanje pri telegrafu za vse tiste, ki želé služeb pri železnicah.

Učitelji so izbrani izmed skušenih uradnikov c. k. priv. se-verne železnice.

Dalje se odpre specijalen tečaj o zavarovanju vse prek.

Zavod je visoko ministerstvo nauk in prosvete stavilo v eno vrsto z akademijami obstoječimi v Avstriji, ktero odlikovanje je le nasledek izvrstne uprave zavoda in zadobljenih uspehov pri poduku. Pridobljenimi vspehi pri poduku in nevtrudljivo skrbnostjo ravnateljstva, je ta zavod stvaril tako konkurenco, da že druge učilnice posnemajo izgledno organizacijo tega zavoda. Vpisovanje se začne od 26. septembra naprej.

Programi se dobe v zavodu in vsa učilščini bukvarnici Beck-ovi, na Dunaji, Rothenthurmstrasse, Nr. 15, zastonj.

Kovane, uradno preiskane decimalne vage četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55.	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gld.:	70	80	90	100	110.		

Balansirne vage:

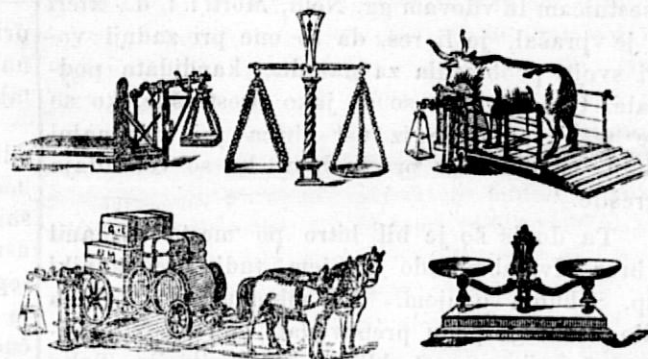
Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	fnt.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18.	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	fnt.	
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30.		

Vage za živino z železnim obroč-jem in utegi (gevihti):

Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50 cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350.

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100 cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500.
Nositeljna moč:	120	150	200	300 cent.	
Cena, gld.:	600	650	750	900.	

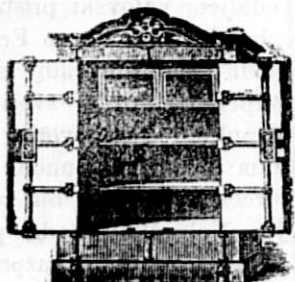
Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej:

L. Bugani & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradcu,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktero je porok, po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svote. Izključljiva prodaja pri

ANTON KORÖSI,
železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradcu.

(14)

Klemenz Müller-jevi

slavnoznan

novi šivalni stroji za družine po
Singer-jev sistemi

kakor tudi Wheeler & Wilson, Howe, Gro-ver & Baker-jevi ročni šivalni stroji, stroji za pletenje (štrikanje), igle, šivanke, svila in niti se dobivajo po najnižji ceni na drobno in na debelo. — Glavna kupčija šivalnih in pletibnih strojev

Rudolf-a Scherz-a

21 Opernring 21 na Dunaji.

Gotova in hitra pomoč
daje pri koleri, griži, izmetanju, želodčnem krču, kakor pri spačenem železu

Lichtentalska grenka liker-esenca

Ferdinand Kains-a,

(na Dunaji, 9. Bezirk Marktasse, Nr. 34.

Ta esenca (Lichtentaler Bitter-Liquor-Essenz) se ne more spasti ako se stojiča hrani, torej je za vsako družino potrebna.

Cena 1 flaše je 1 gld.; male flaše so po 50 kr. Za poštni zavitek se plača 10 kr.

Kdor jih hoče prodajati dobi provizijo.